

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΑΣΦΑΛΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
στον κάμπο των Τρικάλων

Στάμου Ι. Στυλιανή

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΑΣΦΑΛΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
στον κάμπο των Τρικάλων

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Στάμου Ι. Στυλιανή

Επιβλέπων Καθηγητής: Στυλίδης Ιορδάνης

ΙΟΥΝΙΟΣ 2024, Βόλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ABSTRACT

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΧΑΡΤΕΣ

πλημμύρες στη Θεσσαλία

χωριό Κεραμίδι

ΝΕΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

τοπογραφικό

ανάγλυφο

ΕΠΙΠΕΔΑ

όψεις

τομές

φωτορεαλισμοί

ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ κατοικιών

φωτορεαλισμοί

επίπεδο -1

φωτορεαλισμοί

επίπεδο 0

φωτορεαλισμοί

δημόσιοι χώροι

φωτορεαλισμοί

επίπεδο +1

επίπεδο +2

Abstract

In 2023, the Thessaly region was devastated by the catastrophic storm "Daniel," leaving many areas in a state of emergency. The widespread destruction of infrastructure, including transport networks, embankments, and canals, along with the lack of water, energy, and basic necessities, severely disrupted the normal lives of residents. Entire villages and numerous agricultural, livestock, and processing businesses were obliterated.

Keramidi, a village in the municipality of Farkadona, was among the hardest hit. Most of its residents have yet to return as their homes remain uninhabitable. They are currently being sheltered in neighboring villages and the refugee hospitality structure in Koutsochero, near the city of Larissa. The complete destruction has driven many young people to seek employment abroad.

This work focuses on the systematic political and technical investigation and the design of a proposal for relocation and reconstruction in a safe location, aiming to create a new environmentally secure community. A key political-technical aspect of the new community will be sustainable self-management, engagement in the primary production sector, and comprehensive processing of natural raw materials (agriculture-livestock). Moreover, the proposal includes new functions alongside traditional roles in administration, religion, and collective relations, such as a research and education center on environmental and sustainability issues, support units for education, hospitality, and communal living.

The proposed special plan is a continuously evolving project, providing opportunities for political and architectural contemplation, and allowing for additional co-formulations of its program. It is envisioned as a starting point for discussions on revitalizing the Thessaly region, fostering the creation of active social hubs in areas that have lost such vital community structures.

Περίληψη

Το 2023, η περιφέρεια της Θεσσαλίας επλήγει από την καταστροφική καταιγίδα "Daniel". Πολλές περιοχές σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Οι καταστροφές στις υποδομές (δίκτυα συγκοινωνιών, αναχώματα, κανάλια), η έλλειψη νερού, ενέργειας και βασικών αγαθών εξουδετέρωσαν πλήρως την φυσιολογική ζωή των κατοίκων. Καταστράφηκαν ολόκληρα χωριά και πάρα πολλές επιχειρήσεις γεωργίας/κτηνοτροφίας/επεξεργασίας.

Ένα από τα χωριά που καταστράφηκαν είναι το χωριό Κεραμίδι του δήμου Φαρκαδόνας. Η πλειοψηφία των κατοίκων του χωριού δεν έχει επιστρέψει ακόμη, καθώς τα σπίτια είναι μη κατοικήσιμα. Φιλοξενούνται σε γειτονικά χωριά και στη δομή φιλοξενίας προσφύγων στο χωριό Κουτσόχερο έξω από την πόλη Λάρισα. Η ολική καταστροφή οδήγησε νέους/νέες, να αναζητήσουν εργασία σε άλλες χώρες.

Η εργασία μου έχει θέμα την τακτική πολιτική και τεχνική διερεύνηση και τον σχεδιασμό πρότασης μετακίνησης-ανακατασκευής σε ασφαλές σημείο, τη δημιουργία μιας νέας περιβαλλοντικά ασφαλούς κοινότητας. Κεντρικό πολιτικό-τεχνικό στοιχείο της νέας κοινότητας θα είναι η ήπια αυτοδιαχείριση, η ενασχόληση με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής και τη ολοκληρωμένη μεταποίηση φυσικών πρώτων υλών (γεωργία-κτηνοτροφία). Επιπροσθέτως, θεωρώ και προσθέτω νέες λειτουργίες μαζί με τις παραδοσιακές τυπικές θέσεις διοίκησης, θρησκείας, συλλογικών σχέσεων. Ένα κέντρο έρευνας και εκπαίδευσης σε θέματα περιβάλλοντος και βιωσιμότητας, μονάδες υποστήριξης παιδείας, φιλοξενίας και κοινής συλλογικής ζωής.

Το προτεινόμενο ειδικό σχέδιο είναι μια πρόταση που προσέφερε σε εμένα και προσφέρει συνέχεια αιτίες και αφορμές για πολιτικό αλλά και αρχιτεκτονικό στοχασμό καθώς είναι διαθέσιμο σε πρόσθετες συν-διαμορφώσεις του προγράμματός του. Θεωρώ πως μπορεί να αποτελέσει αρχή συζήτησης για μια εκ νέου εκκίνηση της περιφέρειας Θεσσαλίας να δημιουργηθούν ξανά ενεργοί κοινωνικοί πυρήνες σε περιοχές που έχουν στερηθεί τέτοιες βάσεις ενεργοποίησης.

Δ Ο Μ Η

Μελετήθηκαν οι τρόποι και σχεδιάστηκαν επιλύσεις για τις αισθητικές-τεχνικές απαιτήσεις για τη δημιουργία ισχυρού υποβάθρου λειτουργιών-υπηρεσιών (γραμμική ορθογώνια παραλληλόγραμμη στοά) μήκους 440 μέτρων και πλάτους 21 μέτρων. Σε κατασκευή που ακολουθεί τυπικό γεωμετρικό κάρναβο και στεγάζεται με πλάκα Zoellner. Στην κορυφή, επί της πλάκας, αναπτύχθηκαν 80 κατοικίες σε τρεις υψομετρικές στάθμες. Ενσωματώνονται οι αποθηκευτικοί χώροι, οι θέσεις στάθμευσης γεωργικών μηχανημάτων και οχημάτων, η μονάδα Καθέτων και Υδροπονικών Καλλιιεργειών, τα μηχανοστάσια, οι αποθήκες συγκομιδής και τα εργαστήρια μεταποίησης προϊόντων. Στην νότια άκρη της γραμμικής ανάπτυξης του χωριού προτείνω την συστάδα των δημόσιων λειτουργιών : την κεντρική πλατεία με το καφενείο-εστιατόριο, την ανοικτή έκταση με τα παιδικά παιχνίδια γυμναστικής και αντίληψης, την εκκλησία, τους χώρους φιλοξενίας, το κέντρο συνελεύσεων-πολιτισμού, το κέντρο δημιουργικής απασχόλησης ανηλίκων, αλλά και επιμόρφωσης ενηλίκων. Αλληπάλληλοι κοινόχρηστοι χώροι έχουν σχεδιαστεί μεταξύ των κατοικιών.

Ο κεντρικός άξονας του χωριού αντιστοιχεί/επαληθεύει την ιστορική δημόσια οδό κάθε κοινότητας στην χώρα. Σε αυτόν τον άξονα συνδέονται οι στεγασμένοι χώροι ζωής (υπόστεγα), τα καθιστικά για τις συζητήσεις και τις συναντήσεις του δειλινού, οι μικροί και μεγαλύτεροι κήποι (λεβάντα, δενδρολίβανο, μέντα, δυόσμο, σπαθόχορτο) που η φροντίδα τους είναι ευθύνη των κατοίκων, οι μεγάλες γλάστρες με δένδρα καρποφόρα ή οπωροφόρα (λεμονιές, μηλιές). Κάθε κατοικία διαθέτει τον αποθηκευτικό χώρο που συνδέεται με κλιμακοστάσιο με την κύρια κατοικία από τον χώρο του υποβάθρου λειτουργιών. Η κάθετη σύνδεση-επικοινωνία διασφαλίζεται επιπροσθέτως με κοινόχρηστους ανελκυστήρες ενεργειακά αυτόνομους από τις μονάδες συγκομιδής ενέργειας που αναπτύσσονται στην πλαγιά του λόφου. Ο λόφος αλλά και η πλαγιά μπροστά από το χωριό είναι πυκνοφυτεμένες τόσο με αρωματικά-θεραπευτικά φυτά όσο και με δένδρα που μπορούν να ευδοκιμήσουν στην περιοχή. Συστάδες ανεμο-γεννητριών και φωτοβολταϊκών είναι διασπαρμένες στην πλαγιά με σκοπό την ενεργειακή αυτονομία του χωριού.

Υ Λ Ι Κ Α

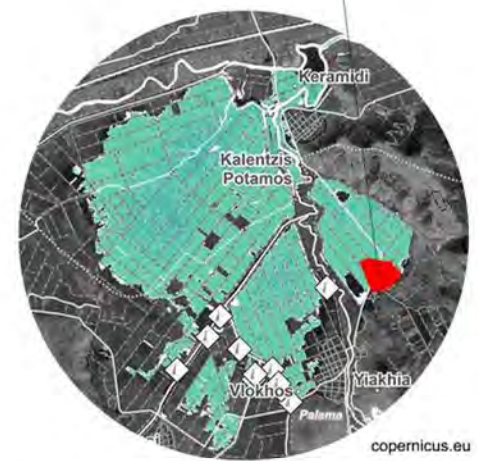
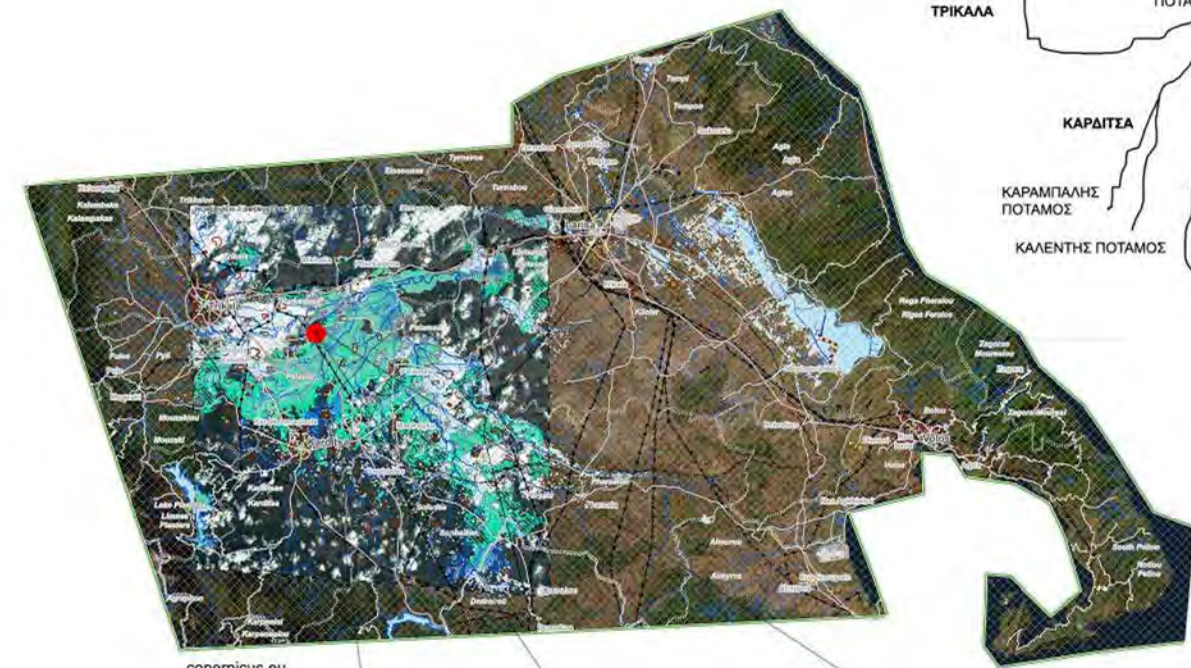
Προτείνω μια σειρά από υλικά που θα έχουν το ελάχιστο περιβαλλοντικό αποτύπωμα στο βιοκλιματικά σχεδιασμένο και ενταγμένο στο περιβάλλον έργο. Στα δάπεδα, στις εξωτερικές επιστρώσεις και τις επικαλύψεις τοιχοποιίας. Ανθεκτικά στον καιρό χωρίς εξαιρετικές υποχρεώσεις συντήρησης. ΧΥΤΟ ΒΟΤΣΑΛΩΤΟ δάπεδο με υψηλή αντοχή, αντι-ολισθηρό με υψηλή αντοχή σε φορτία και καταπόνηση στην γραμμική οδό. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΔΑΠΕΔΑ ΣΤΟΑΣ ανθεκτικά σε καταπόνηση από τα βαριά οχήματα. ΛΙΘΙΝΕΣ ΕΠΙΚΑΛΥΨΕΙΣ των ισογείων των κατοικιών που με το πάχος της μπατικής τοιχοποιίας και των εσωτερικών μονώσεων θα εξουδετερώσουν κάθε θερμική διείσδυση από το εξωτερικό. ΟΡΥΚΤΟΒΑΜΒΑΚΑΣ στην εξωτερική θερμομόνωση των ορόφων με υψηλό δείκτη πυραντίστασης και αδρανές υδραυλικό κονίαμα.

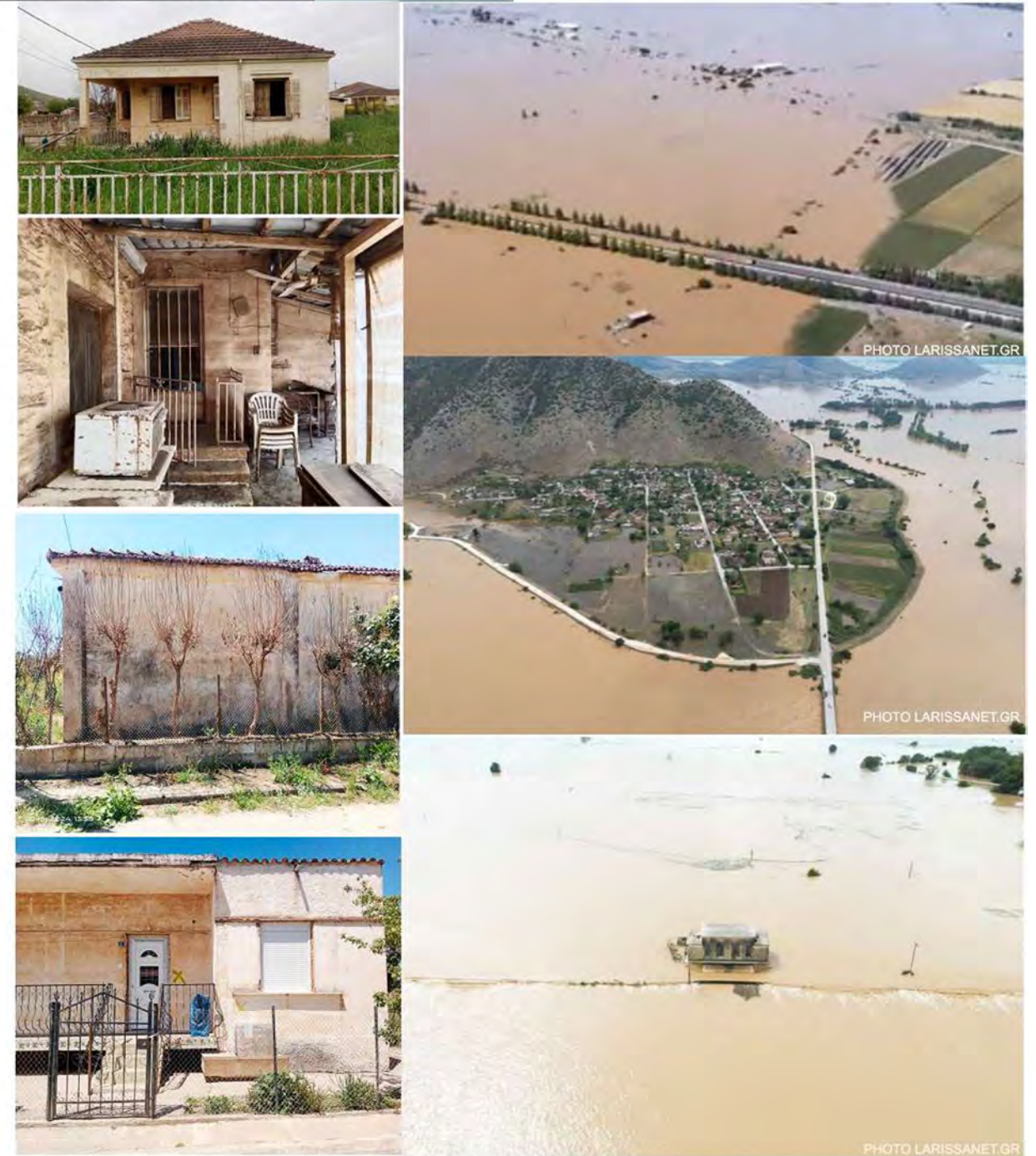
ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πλήρως θερμο-μονωμένες κατοικίες με ηλιακές καμινάδες στο εσωτερικό κλιμακοστάσιο ώστε να επιτυγχάνεται ισχυρή ροή αέρα (μηχανικός αερισμός) χωρίς χρήση ηλεκτρική ενέργειας. Γεωθερμικές αντλίες θερμότητας τόσο για την θέρμανση όσο και τον δροσισμό, με εκμετάλλευση της αβαθούς γεωθερμίας. Ολοκληρωμένο πρωτότυπο στον σχεδιασμό του φωτο-βολταϊκό πάρκο για τον πλήρη εφοδιασμό με άφθονη ενέργεια των κοινόχρηστων χώρων και μονάδα αποθήκευσης ενέργειας. Πλήρως φυτεμένα δώματα και ηλιακοί συλλέκτες για ζεστό νερό χρήσης. Υπόγειες Δεξαμενές αποθήκευσης όμβριων υδάτων και καθαρισμός με φίλτρα από φύλλα, σκόνη και σωματίδια, τόσο για εκτεταμένη χρήση σε χώρους υγιεινής αλλά και το πότισμα.

ΧΑΡΤΕΣ

ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ στη Θεσσαλία
χωριό Κεραμίδι

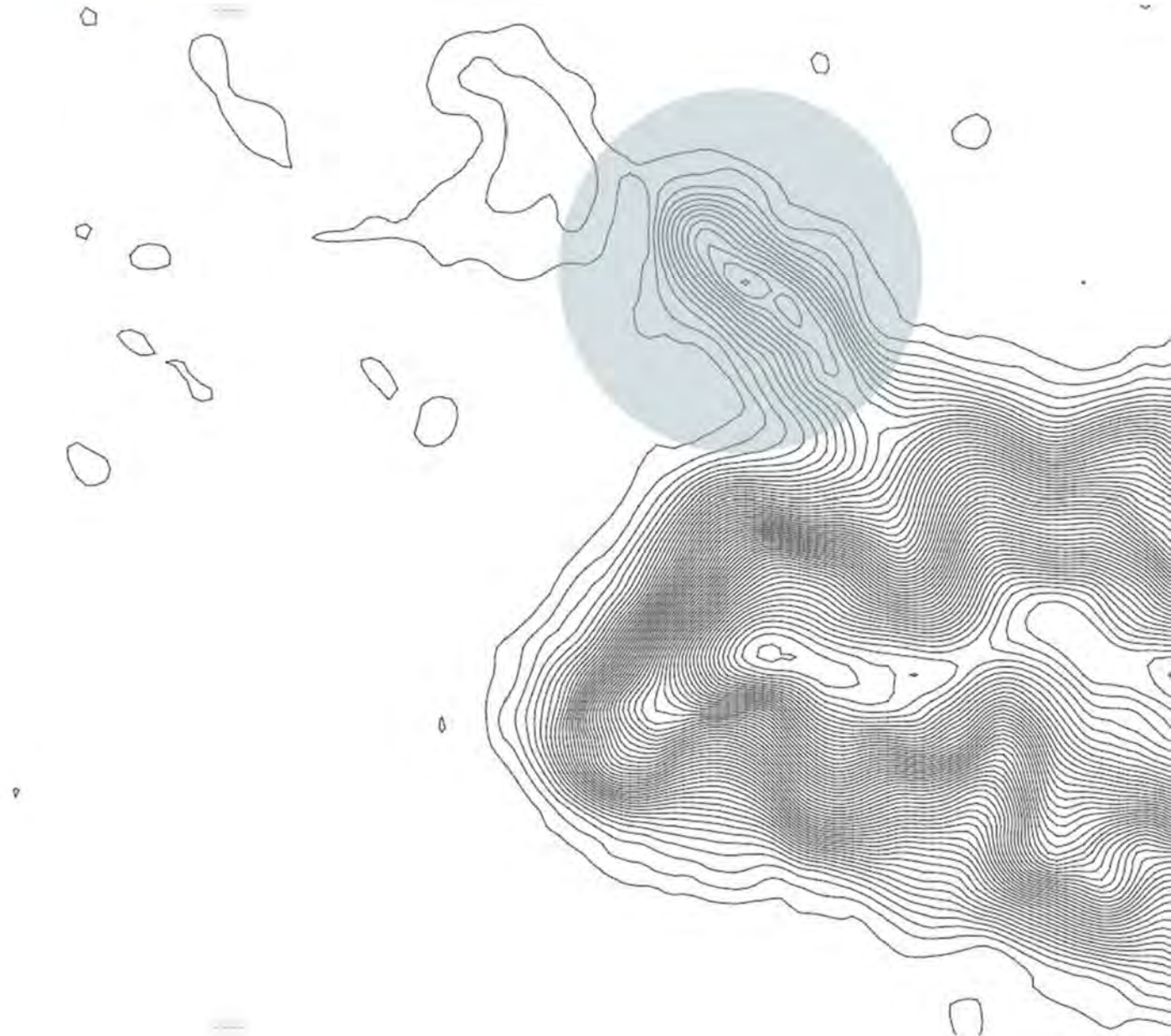
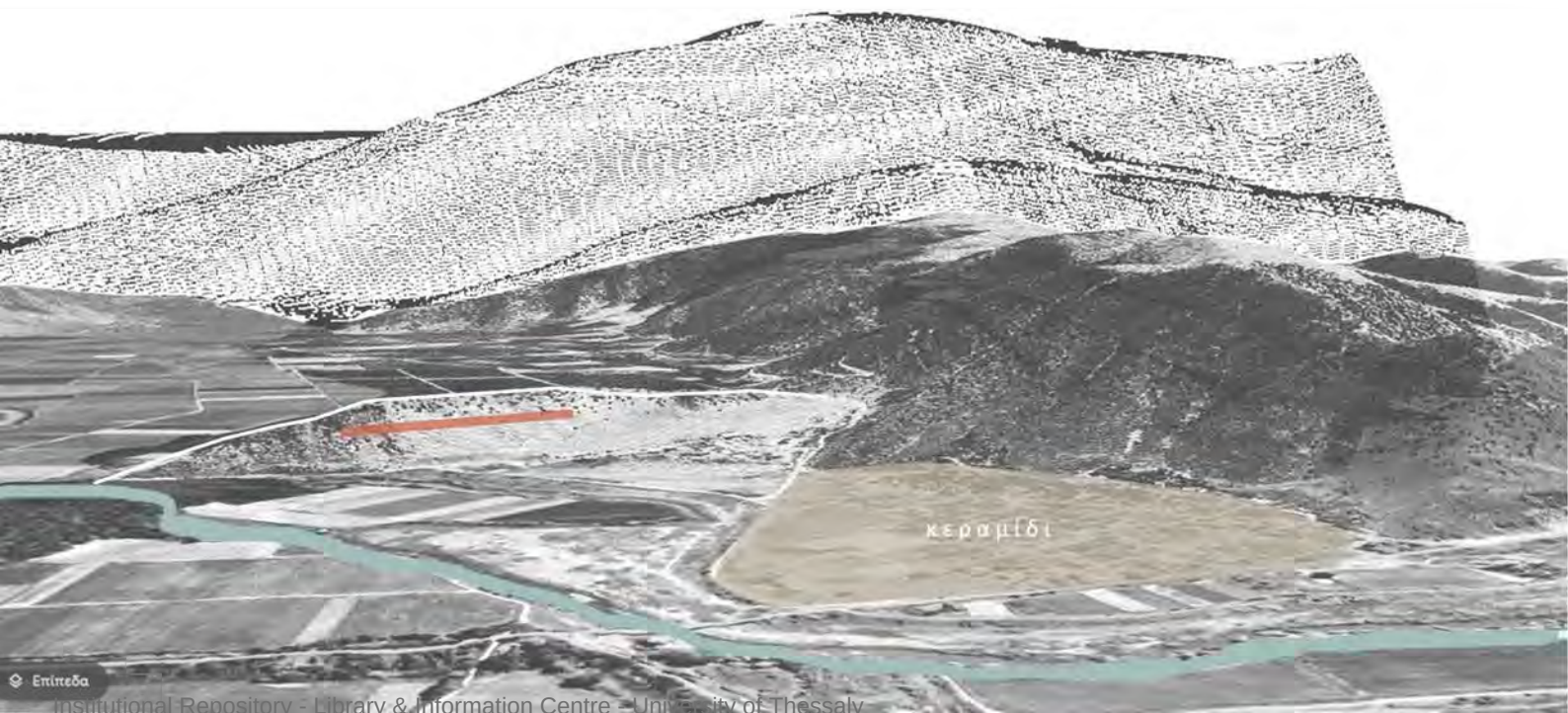

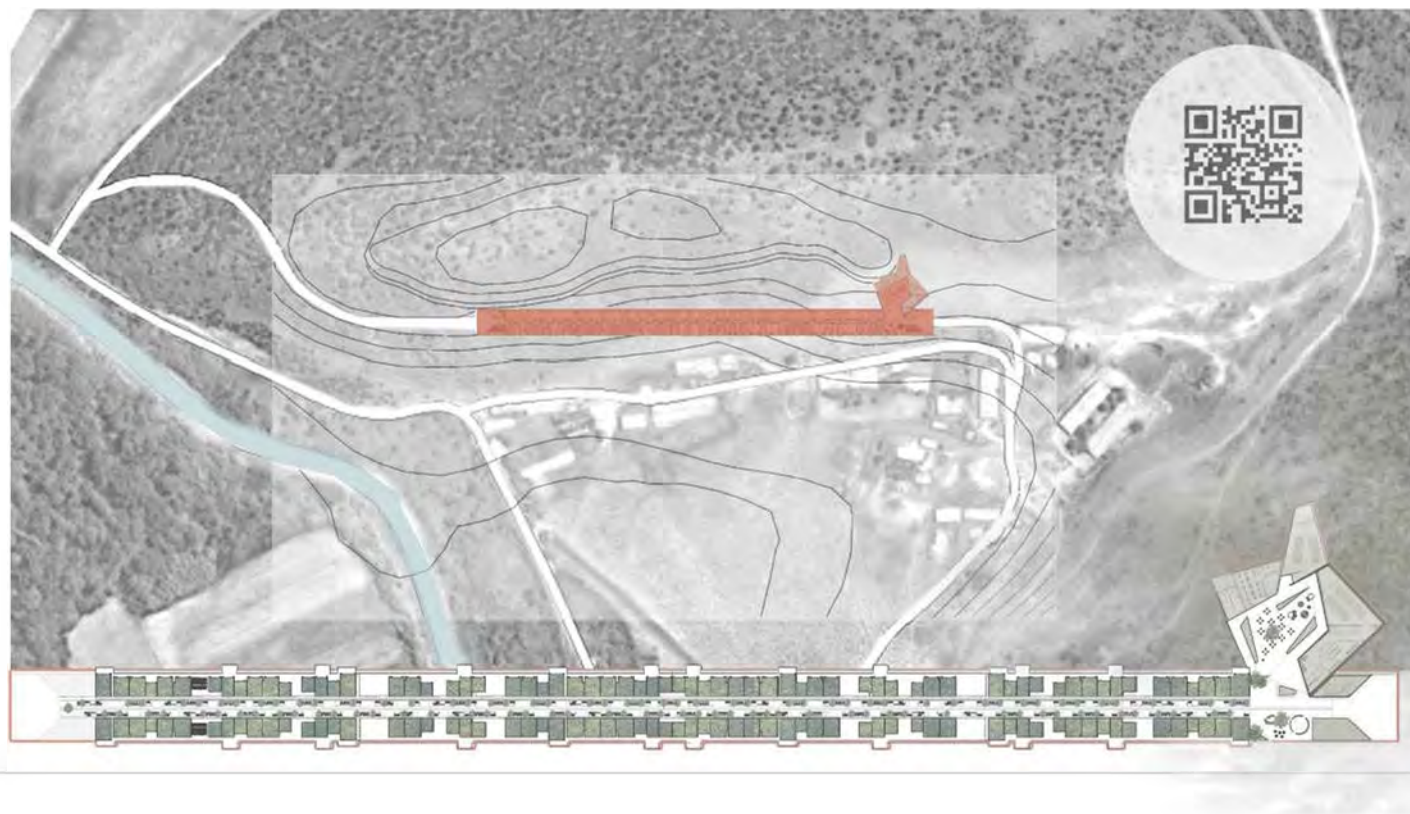

ΝΕΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ
α ν ά γ λ υ φ ο

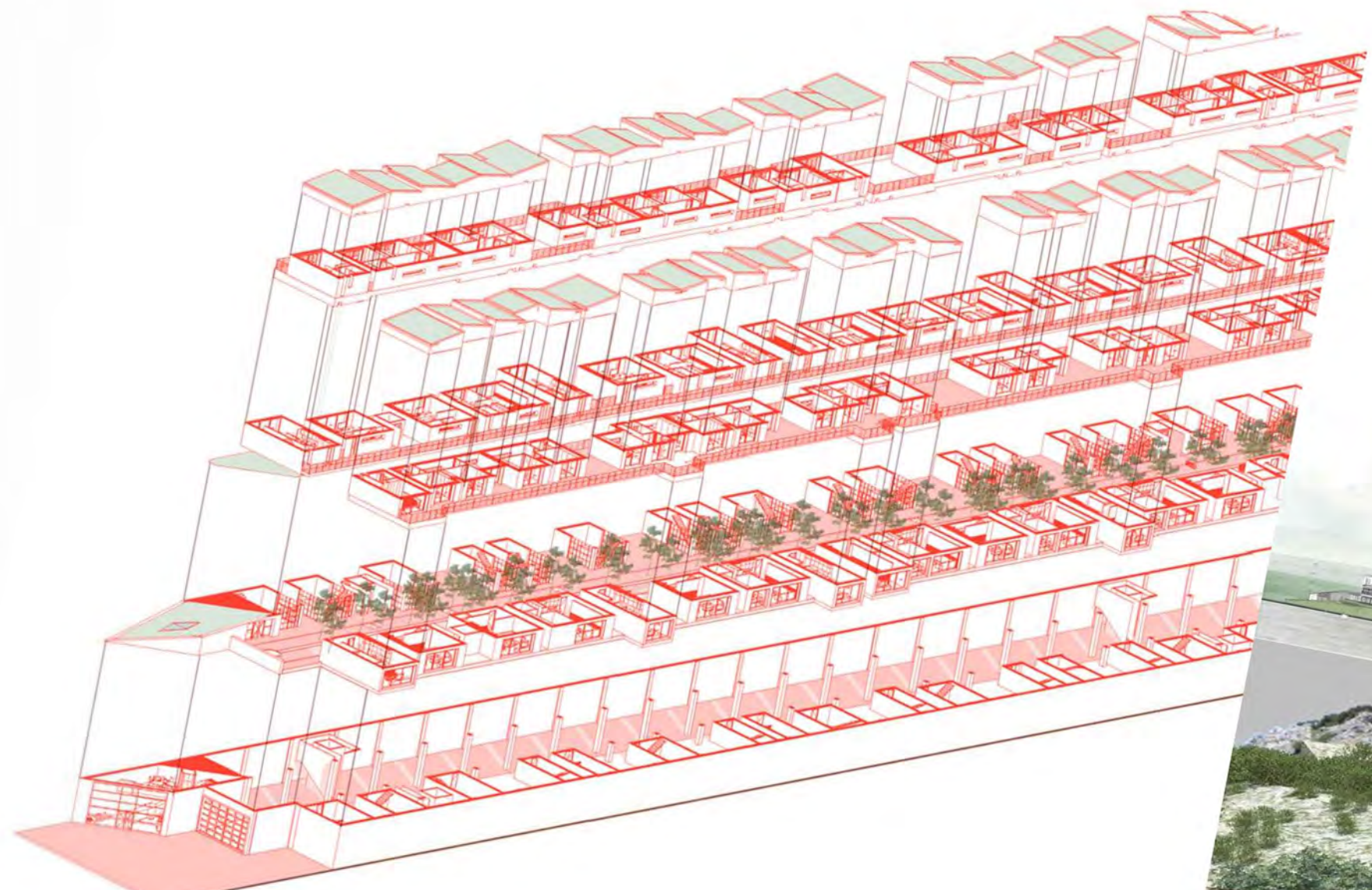

ΕΠΙΠΕΔΑ
ΟΨΕΙΣ
ΤΟΜΕΣ
φωτορεαλισμοί

ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΨΕΙΣ νοτιοδυτική

ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΨΕΙΣ νοτιοδυτική

ανοδιωμένα κάγκελα αλουμινίου
μπατική τοιχοποιία με μόνωση και επίχρυσμα
μεταλλική κατασκευή

πλάκα Zoellner

ενεργειακά κουφώματα αλουμινίου με
ξύλινη όψη και ενεργειακοι υαλοπίνακες

μπατική τοιχοποιία με μόνωση
και επένδυση πέτρας

χυτό βοτσαλωτό δάπεδο

ΝΔ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ

φυτεμένο δώμα

υγρομονωτική ζώνη

θερμομονωτική ζώνη
(αφρός πολυουρεθάνης)

ηλιακή καμινάδα στη
σκάλα κάθε κατοικίας
περσίδες

υαλοπίνακας

μαύρη λαμαρίνα

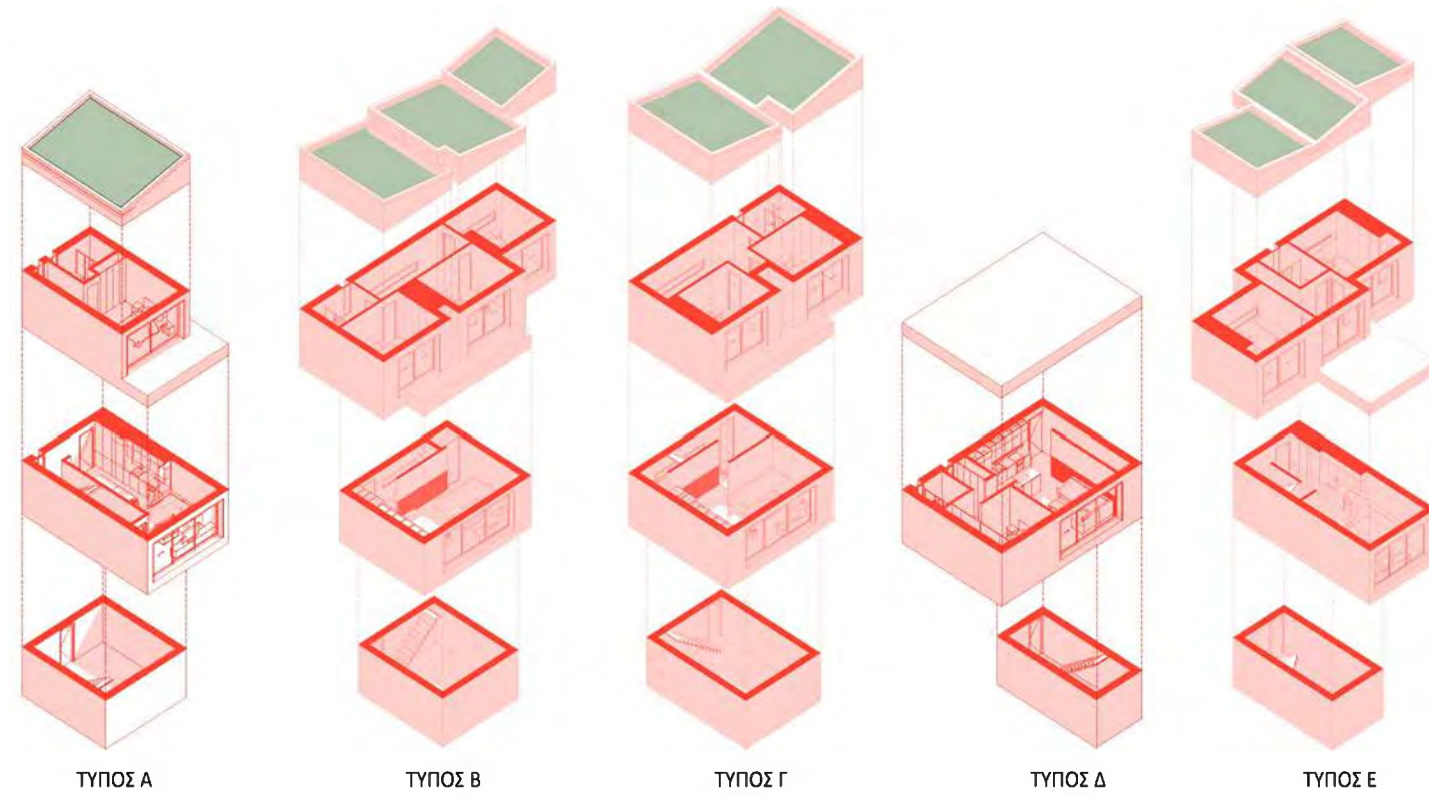
ΛΕΠΤ. ΝΔ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗΣ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ κατοικιών
φωτορεαλισμοί
ΕΠΙΠΕΔΟ -1
φωτορεαλισμοί
ΕΠΙΠΕΔΟ 0
φωτορεαλισμοί
δημόσιοι χώροι
φωτορεαλισμοί
ΕΠΙΠΕΔΟ +1
ΕΠΙΠΕΔΟ +2

τυπολογίες κατοικιών

τυπολογίες κατοικιών

φωτορεαλισμοί

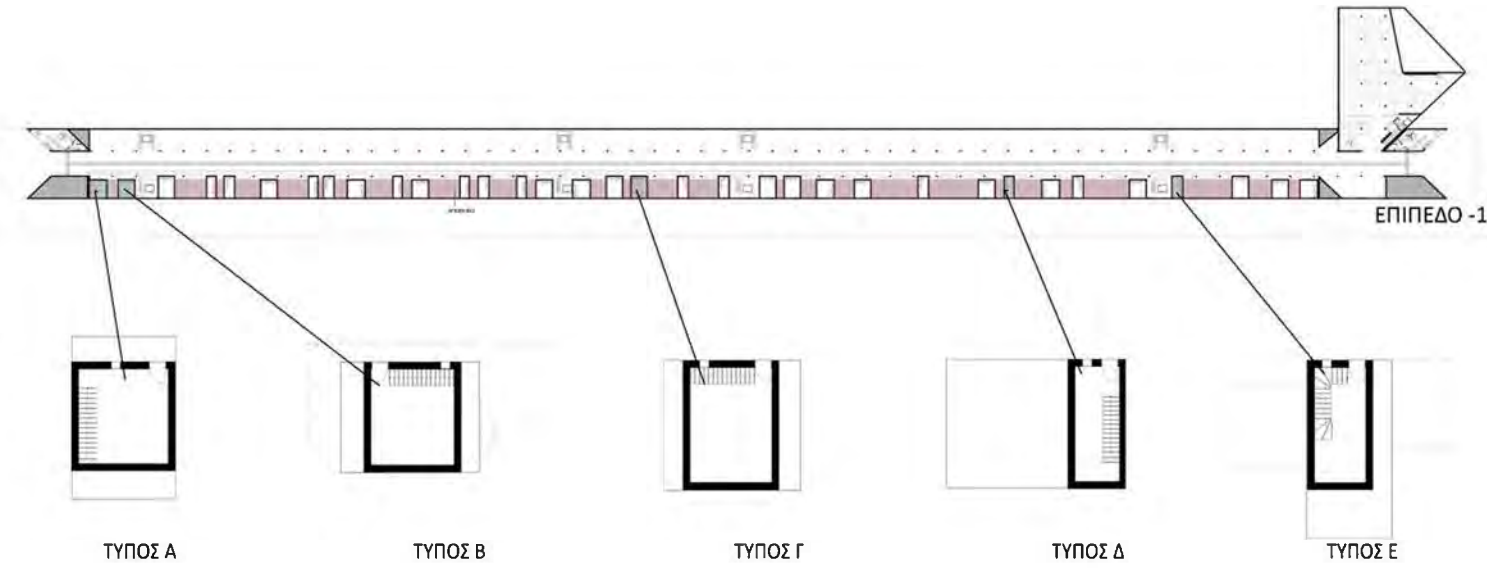

τυπολογίες κατοικιών

φωτορεαλισμοί

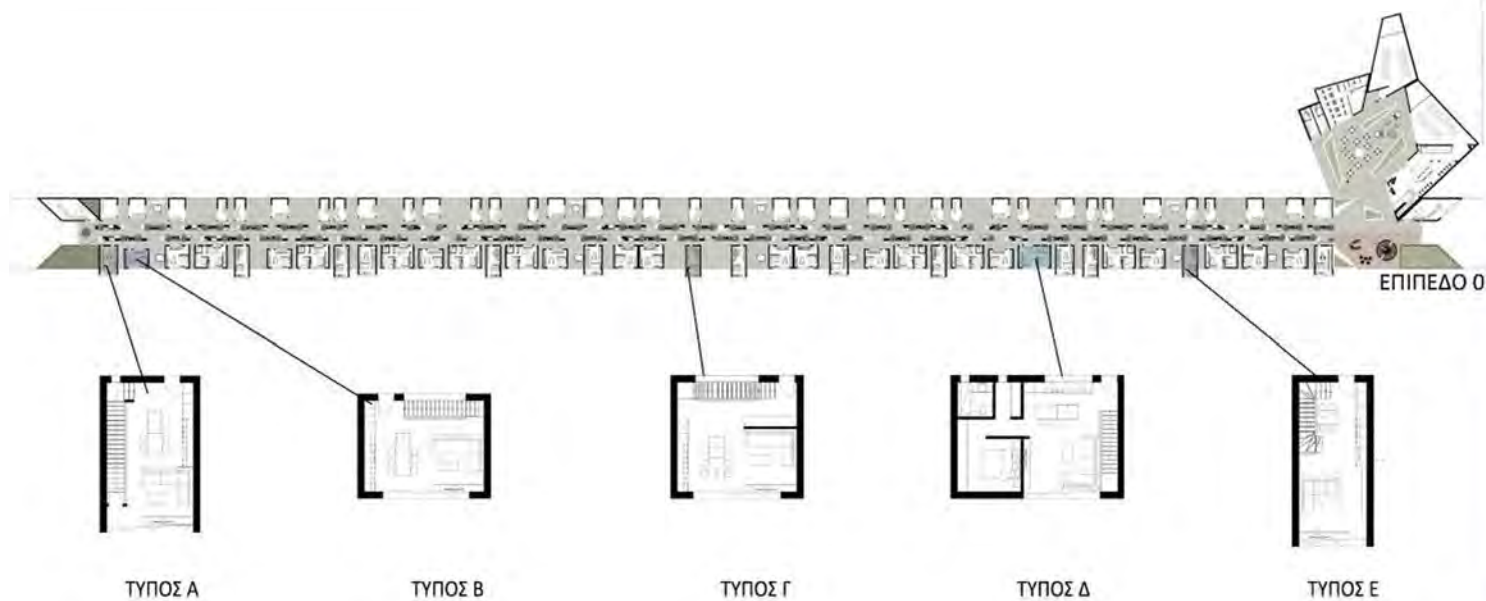
ΕΠΙΠΕΔΟ -1

ΕΠΙΠΕΔΟ 0

φωταγωγος

χτιστά παρτέρια

ξύλινα καθιστικά

ανοξείδωτες γλάστρες

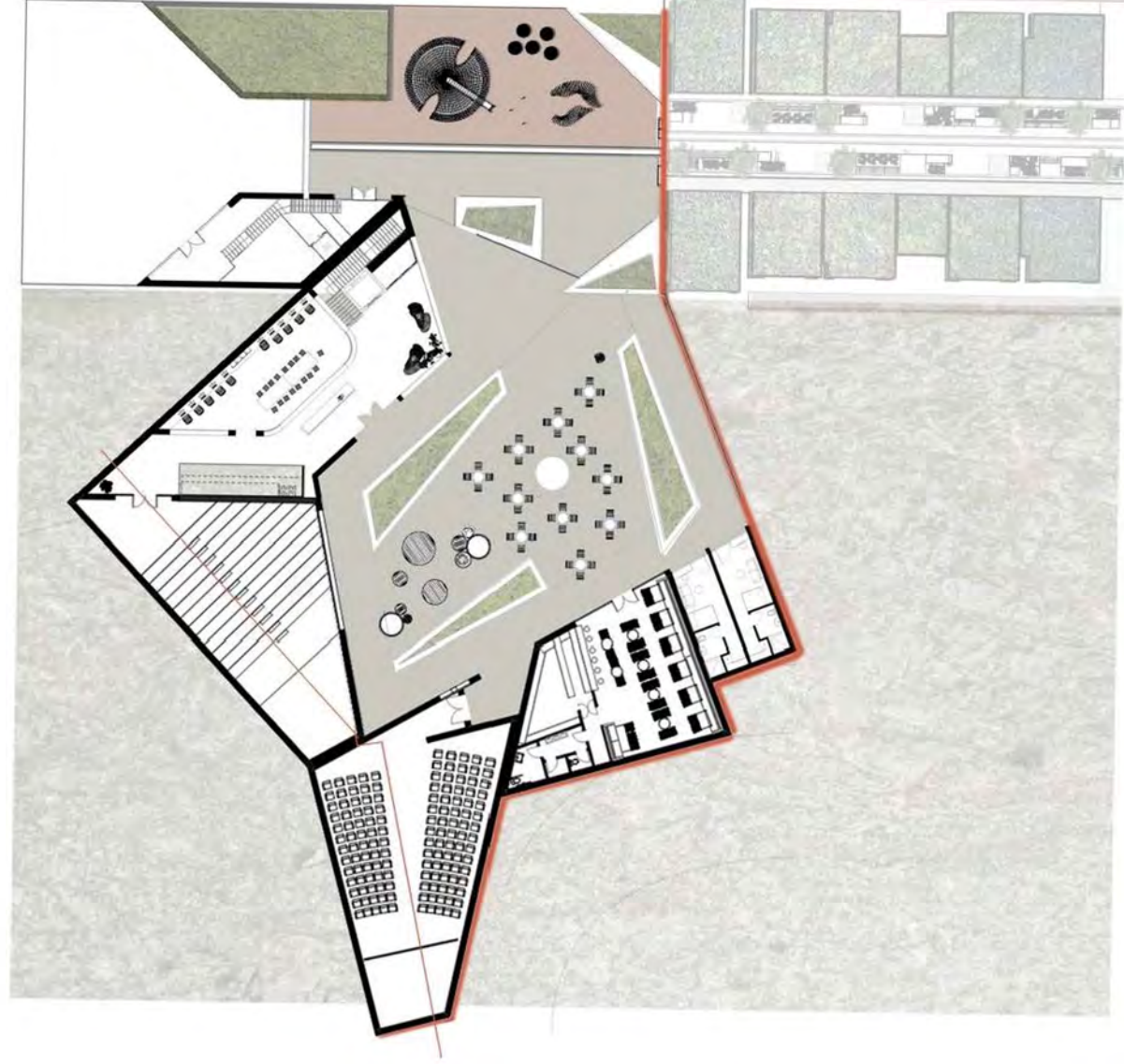

φωτορεαλισμοί

ΕΠΙΠΕΔΟ 0

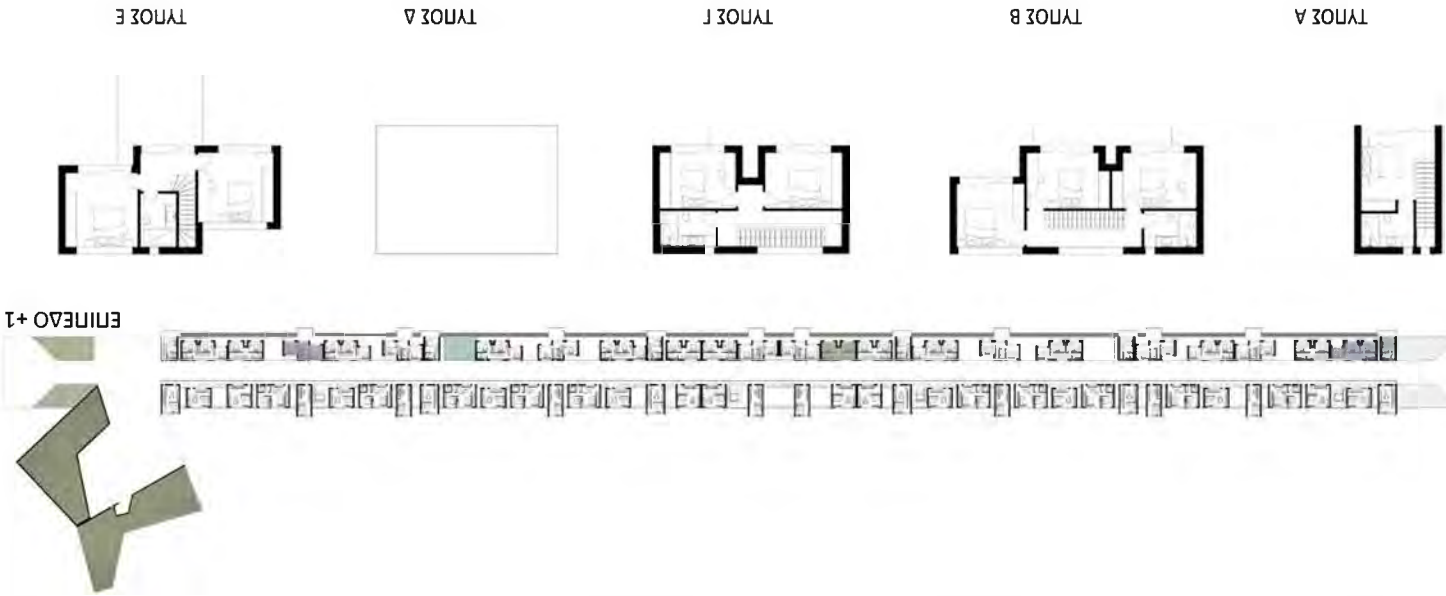

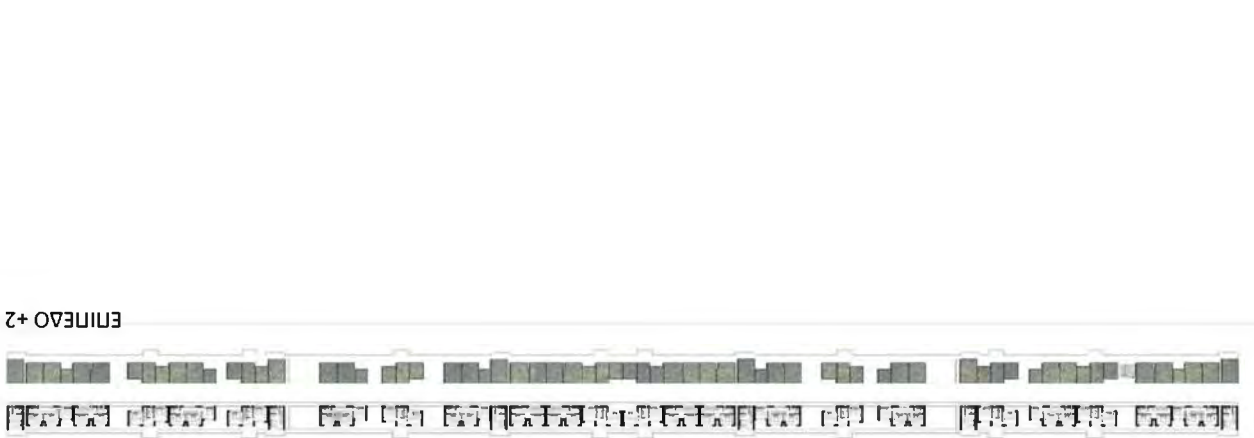

ENIMEAO +1

ENIMEAO +2

Φαντάζομαι και ονειρεύομαι ένα πρότυπο χωριό, μια μικρή κοινωνία στην καρδιά του κάμπου, προφυλαγμένη από τις περιβαλλοντικές, αλλά και από δυσμενείς πολιτικές εξελίξεις. Μια κοινωνία νέων -και όχι μόνο- ανθρώπων, που επιστρέφουν και δίνουν ζωή στον τόπο τους.

Με ισχυρούς θεσμούς, όπως η αυτοδιοίκηση και η αυτοθέσμιση, σε διάφορες κλίμακες, από περιορισμένες έως και διευρυμένες, μπορούν να εγκαθιδρυθούν σχέσεις συνεργασίας και ομόνοιας. Αυτοί οι θεσμοί μπορούν να αποτελέσουν ορόσημο ή να κριθούν απαραίτητοι για τη διατήρηση της ισορροπίας στο τοπικό οικοσύστημα. Μπορούν να προωθήσουν τη χρήση προηγμένης τεχνολογίας στους τομείς της ψηφιοποίησης, των καλλιεργειών και της οικονομίας, και να εξασφαλίσουν πολιτική ισότητα και συνεργασία. Μπορούν, επίσης, να δημιουργήσουν συνθήκες ενεργειακής και διατροφικής αυτάρκειας, χωρίς απόλυτη εξάρτηση από εξωτερικές πηγές τροφοδοσίας, συμβάλλοντας έτσι σε μια ιδεώδη συλλογική ζωή, προφυλαγμένη από ακραία περιβαλλοντικά φαινόμενα και αποσταθεροποιητικές πολιτικές αλλαγές.

Σκοπός μου ήταν να μελετήσω και να περιγράψω σχεδιαστικά τον τρόπο και τις αισθητικές-τεχνικές υποχρεώσεις για τη σωστή δημιουργία υποβάθρου κοινοτικών τεχνικών λειτουργιών που θα μπορέσουν να υποστηρίξουν μια ολοκληρωμένη πολιτικά και ενεργειακά κοινότητα (χωριό) που καταστράφηκε από την εκδήλωση έντονων καιρικών φαινομένων στον κάμπο των Τρικάλων.

Φαντάστηκα και επιχείρησα να περιγράψω, σε συνεργασία και αυστηρή επιμέλεια με τον αναπληρωτή καθηγητή κ. Ιορδάνη Στυλίδη, τον τρόπο δημιουργίας κοινότητας, σωστής αρχιτεκτονικής ρύθμισης και οικολογικής-πολιτικής τάξης, προφυλαγμένης σωστά από περιβαλλοντικές (καιρικές, διατροφικές) και πολιτικές (αυτάρκεια, ενέργεια) δραματικές αλλαγές. Προτείνοντας ήπιες και ελκυστικές τακτικές αυτοδιοίκησης και αυτοθέσμισης σε περιορισμένο ή διευρυμένο πολιτικό πλαίσιο άμεσου ελέγχου και ρυθμίσεων των σχέσεων των κατοίκων με το περιβάλλον τους.

Ενσωματώνοντας τόσο τις αρχιτεκτονικές υποχρεώσεις που μπορούν να μορφοποιήσουν αυτήν και κάθε επόμενη προσπάθεια αναβάθμισης της περιοχής, όσο και την τεχνολογία παρατήρησης, ψηφιακού ελέγχου και εφαρμογής των κυκλικών υποχρεώσεων καλλιεργειών αλλά και τις νέες ιδέες της κυκλικής οικονομίας, φιλοδοξώ να συμβάλλω στη νέα γενική πολιτική συζήτηση για την ενεργειακή και πολιτική αυτονομία.

